

Verantwoord beleggen: hype of duurzame realiteit?

Iedere belegger streeft naar een goed rendement op zijn investeringen. Lang was daarbij qua beleggingen 'alles geoorloofd'. Het tij lijkt echter gekeerd. Verantwoord beleggen verschijnt bij steeds meer institutionele en particuliere beleggers op de radar van hun beleggingsbeleid. Dat kwam duidelijk naar voren tijdens het seminar 'ESG in de praktijk' op donderdag 6 juli bij KAS BANK in Amsterdam. Toezichthouder DNB en vier marktpartijen gaven ten overstaan van een gemêleerd gezelschap hun visie op verantwoord beleggen en duurzaam ondernemen. De afsluitende paneldiscussie leverde de nodige gesprekstof op.

Aandacht voor ESG-factoren is niet te stoppen Volgens openingsspreker Patrick Corveleijn van toezichthouder DNB zijn de afgelopen jaren forse stappen gezet op het gebied van verantwoord beleggen. Bij 9 van de 10 pensioenfondsbesturen staat het onderwerp minimaal op de agenda. De integratie van duurzaamheid in de Investment Beliefs is tussen 2013 en 2015 gestegen van 40 naar 74 procent. 11% van de bevroegde fondsen, waaronder de grootsten, voert al een geïntegreerd verantwoord beleggen beleid. Reputatiemanagement is een belangrijke drijfveer bij verantwoord beleggen. Door de toegenomen transparantie groeit de kwetsbaarheid van institutionele beleggers bij 'verkeerde beleggingen' in

bijvoorbeeld de wapen- of tabaksindustrie. Verantwoord beleggen helpt bovendien bij het versterken van de binding met de deelnemers en herstel van het afgekalfde vertrouwen in de pensioensector. De hoeveelheid basisgegevens rondom duurzame beleggingen is echter nog beperkt. Vooral bij kleinere partijen vormt het ontbreken van voldoende kennis en middelen voor eigen onderzoek een obstakel bij het opstellen van beleid. DNB beveelt dan ook aan om de samenwerking en transparantie binnen de sector te vergroten. Tevens zou het goed zijn duurzaamheid verder te integreren in het risicomanagement van de totale beleggingsportefeuille. "Green talk moet in balans zijn met green walk."

“Verantwoord beleggen zal nooit populair worden”

Dennis van der Putten, Hoofd Verantwoord beleggen bij vermogensbeheerder ACTIAM, lanceerde vervolgens de verrassende stelling dat verantwoord beleggen nooit populair gaat worden. Ter ondersteuning liet hij zien dat ‘foute’ beleggingen (zoals in wapens en tabak) onverminderd in trek zijn vanwege hun hoge rendement. Dat wil niet zeggen dat ‘zondig’ investeren altijd ‘beter’ is dan verantwoord beleggen. Beide vormen van investeren leveren namelijk aantoonbaar extra rendement op, blijkt uit onderzoek van o.a. Deutsche Bank en ACTIAM zelf. Volgens Van der Putten is de discussie over verantwoord beleggen feitelijk al ingehaald door de maatschappelijke realiteit. Door de noodzakelijke verduurzaming van de economie zal verantwoord beleggen de norm worden. Een belegger investeert immers vooral in bedrijven die duurzaam rendement genereren. Verantwoord beleggen in duurzame ondernemingen is daarmee geen keuze meer, maar een ‘must’. Die trend is nu al zichtbaar. Zowel in Nederland als wereldwijd kennen duurzame beleggingsfondsen een positief zo niet bovengemiddeld rendement. Deze trend zal nog sneller doorzetten als de ‘millennials’, de generatie geboren rond 1985, de groeiende pot met (pensioen)geld gaan beheren. Zij investeren nu al meer in bedrijven die ESG-factoren meenemen in hun bedrijfsvoering en investeringen. Ook de politiek zal op dit vlak meer sturend gaan optreden.

Waarom denkt Van der Putten dan toch dat verantwoord beleggen nooit populair zal worden? Om drie redenen: het menselijk brein (dat veranderingen maar moeizaam

accepteert); de behoefte aan zekerheid (wapens leveren vooralsnog meer rendement op dan duurzame bosbouw), en; de angst voor ongelijke beloning (gaat verantwoord beleggen niet ten koste van mijn rendement vergeleken met niet-verantwoord beleggen).

Door de noodzakelijke verduurzaming van de economie zal verantwoord beleggen de norm worden

Inclusief ondernemen is geen ‘liefdewerk, oud papier’

Verantwoord beleggen kan voor bedrijven ook een stimulans zijn tot duurzaam ondernemen. Dat kwam duidelijk naar voren in de inleiding van Hermien Wiselius van Stichting Pensioenfonds Werk en (re)Integratie (PWRI) op de presentatie van Loet Pessers van de Zweedse multinational Ericsson. PWRI maakt bij zijn investeringsbeleid al jaren actief werk van een geïntegreerd verantwoord beleggen beleid. Daarin staat insluiting centraal: volwaardig werk bieden aan mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Bij investeringsbeslissingen laat PWRI zich o.a. leiden door de score van bedrijven op de Prestatieladder Sociaal Ondernemen. Het fonds gaat ook actief met bedrijven in >>>

De deelnemers aan de paneldiscussie over ‘ESG in de praktijk’. V.l.n.r.: Dennis van der Putten (ACTIAM), Hermien Wiselius (PWRI), Loet Pessers (Ericsson), John Haenen (Interface) en Patrick Corveleijn (DNB). De discussie stond onder leiding van Jeannet Bijker

gesprek over hun personeelsbeleid. Een van die bedrijven is Ericsson, dat actief is in 187 landen.

Loet Pessers, Head of HR Benelux, legde uit hoe hij het onderwerp 'inclusie' bij Ericsson Nederland eerst bespreekbaar heeft gemaakt en vervolgens geïmplementeerd. Daarvoor waren vele intensieve gesprekken noodzakelijk met alle geledingen binnen het bedrijf, van de directie tot aan de werkvloer. Inclusief ondernemen is echter geen 'liefdewerk, oud papier', benadrukte Pessers. Inclusief of duurzaam ondernemen lukt alleen als het ook daadwerkelijk bijdraagt tot succesvol ondernemen. Daarbij draait het volgens Pessers om drie vragen. Waarom hebben we als bedrijf dit beleid nodig? Hoe voegen werknemers met afstand tot de arbeidsmarkt waarde toe binnen ons businessmodel? Hoe kunnen wij ons daarmee onderscheiden op de factor S (Social) van de ESG-factoren? Uiteindelijk kostte het acceptatieproces drie jaar. Voor de verdere uitrol van het beleid maakte Pessers dan ook een belangrijk voorbehoud: "Inclusie moet passen bij de cultuur van een land en de lokale manier van ondernemen."

Verantwoord beleggen is straks geen apart aandachtspunt meer, maar een 'fact of life'

CO2 neutraal ondernemen loont

Aansluitend legde John Haenen van tapijttegelafabrikant Interface bevolgen uit hoe zijn onderneming invulling geeft aan duurzaam ondernemen. Interface is in 1998 de weg ingeslagen naar een geheel CO2 neutraal productieproces ('mission zero') in 2020. 'Take, make and waste' van grondstoffen en eindproducten moet dan zijn omgezet naar een productieproces waarin materialen zoveel worden hergebruikt en milieuvriendelijk geproduceerd. Of, zoals Haenen zei: haal eerst spullen terug uit de wereld en dan pas uit de aarde.

De volgende stap na mission zero wordt dan ook om als onderneming een herstellende bijdrage aan de wereld te leveren. De overheid kan daar ook in sturen door duurzame producten via subsidies aantrekkelijk te maken voor de consument. Daarnaast besteedt Interface veel aandacht aan de (sociale) leefomgeving in de landen waar de productie plaatsvindt. Oude visnetten worden bijvoorbeeld ingezameld en verwerkt tot duurzame nylon. Daardoor wordt niet alleen verdere milieuvervuiling voorkomen, maar ook een additionele bron van inkomsten voor de bevolking gegenereerd. Maar, benadrukte Haenen, duurzaam ondernemen is geen geitenwollen sokken gedoe. Bij investeringsbeslissingen moet aan gezonde rendementseisen worden voldaan. Mission zero, inmiddels voor 95% gerealiseerd, heeft naast milieuwinst ook veel innovatieve producten en nieuwe klanten opgeleverd. Social responsibility is bij

Interface dus niet alleen een diepgevoelde overtuiging, maar ook een programma dat economisch rendoert.

Paneldiscussie: Begin gewoon met het formuleren en uitvoeren van beleid

De afsluitende paneldiscussie onder leiding van Jeannet Bijker (KAS BANK) leverde een geanimeerd gesprek op. Van de toehoorders bleek het overgrote deel actief bezig met verantwoord beleggen, maar slechts een enkeling voerde al een geïntegreerd beleid. Eén toehoorder bevestigde de bevinding van DNB dat het ontbreken van voldoende kennis en data een belangrijke horde is bij het ontwikkelen van beleid. Tegelijkertijd raken pensioenfondsen bij het opstellen van beleid soms in een spagaat met de eisen die het nFTK stelt ten aanzien van de bepaling van het vereist eigen vermogen. Hermien Wiselius adviseerde om gewoon te beginnen met het formuleren en uitvoeren van beleid. Een volgende stap kan dan zijn integratie van het beleid in de vierhoek Risico, Rendement, Kosten en ESG-beleid.

Van der Putten sloot hierop aan. Verantwoord beleggen behelst volgens hem meer dan uitsluiting van fondsen in de beleggingsportefeuille. Een 'klimaatneutrale beleggingsportefeuille' via het aan- en verkopen van fondsen heeft anders geen andere impact dan dat het goed is voor de risicobeheersing. Vanuit de zaal kwam daarop de vraag waar de consument zich bij zijn keuzes primair door zou laten leiden: het (verantwoord) beleggingsbeleid of de premie/prijs? Er zou er in ieder geval geen te groot verschil in prijs en rendement moeten zijn. Ook hier bleek de hoop gevestigd op de millennials. Zij zouden minder naar rendement kijken en meer neigen naar een economie waarin delen van schaarse goederen voorop staat. In dat verband werd gepleit voor een groeiend aanbod van 'green bonds' om de keuzevrijheid bij verantwoord beleggen te vergroten.

Niet meegaan is doodlopende weg

'Earth overshoot day', de dag waarop de mensheid meer hulpbronnen heeft verbruikt dan de aarde kan aanvullen, valt dit jaar op 2 augustus. Factoren als verdere vergrijzing, een sterk groeiende wereldbevolking en toenemende welvaart versnellen dit proces alleen maar. Wegkijken van de noodzaak tot verduurzaming en duurzaam ondernemen is daarom een doodlopende weg.

Van de drie ESG-factoren (Environment, Social en Governance) weegt de E momenteel dan ook het zwaarst in de maatschappelijke discussie, was de breed gedeelde overtuiging tijdens het seminar. Via de E wordt de S ook direct geraakt en daarmee zal deze factor meer aandacht gaan krijgen. Dennis van der Putten gaf aan dat wetten en regels wel leiden tot optimalisatie van gedrag, maar niet persé tot blijvende gedragsverandering. Om alle betrokken partijen - overheden, toezichhouders, bedrijven, beleggers en consumenten - te overtuigen van nut en noodzaak van duurzaam ondernemen en verantwoord beleggen is een voortdurend bewustwordingsproces noodzakelijk. Dit belangrijke onderwerp is straks dan geen apart aandachtspunt meer, maar een 'fact of life'. ■